

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 36

ZATERDAG 6 SEPTEMBER 1924.

Foto C. Steenbergh.

AAN DE KEIZERSGRACHT TE AMSTERDAM.
RECHTS HET „HUIS MET DE HOOFDEN”.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET DROOMLAND ACHTER DE BERGEN (14), DOOR GILBERT FRANKAU	BLZ. 422
HET HUIS ZWALUWENBURG, DOOR RO VAN OVEN, GEÏLLUSTREERD (SLOT)	BLZ. 424—427
SALLANDSCHE SCHETSEN (3), DOOR P. TE WECHEL, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 425
OUDE DORPSGEBRUIKEN IN NOORD-HOLLAND, DOOR M. KRAMER	„ 428
KLEINE HAARLEMSCHE KERKEN (VERVOLG), DOOR S., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 428—430
AMSTERDAMSCH GRACHTPALEIZEN, (HET HUIS MET DE HOOFDEN) DOOR J. C. WAAL, GEÏLLUSTR. BLZ. 421, 429—431	
HOEVEN EN KLAUWEN, DOOR G. D. ROBERTS (15) BLZ. 431	
HUIS AAN HET SPAARNE TE HAARLEM, ILLUSTRATIE „	432

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Het droomland achter de bergen.

Naar het Amerikaansch

14) door GILBERT FRANKAU.

AKIOU's kwartier bestond uit drie vertrekken, elk de volle lengte van het huis beslaande. Het eerste vertrek, waar men binnentrad door de schuifdeur, waar De Gys hem oorspronkelijk had gezien, was tegelijkertijd hal en wapenkamer. Hier hingen aan hoornen haken in den muur helmen, zwaarden, werpbijlen, een paar rechte handbogen, ontspannen, drie-en-zeventig duim van nok tot nok; een jachtboog, twee voet korter dan de handboog; vijf kokers vol gekleurde pijlen en een bundel jachtspere met breede stalen punten. Een vreemde lamp, met een open pit en als een schaal gevormd, brandde walmend op den vloer, die met matten bedekt was, erg prikkelend voor de bloote voeten. ☼ Zij gingen naar het tweede vertrek. Hier was alles van donker hout. In het midden van den vloer stonden krukjes, en een tafel, waarop reeds een schaalvormige lamp, hoornen drinkbekers en eenvoudige metalen borden waren neergezet. Verderop was de slaapkamer, waarin Akiou na een kort: „Ik ga mijn wapens afleggen” verdween. Zij hoorden den klank van zijn neervallende wapenrusting en de vloeken van den drager tegen een onzichtbaren dienaar. ☼ De kat krabde en jankte bij de gesloten deur. „Dat verwenschte dier,” riep Beamish uit. „Arme poes!” zei de Gys en hij opende de deur voor haar. Het dier trad langzaam binnen, ging naast het krukje van zijn meester zitten en begon te spinnen. Phu-nan, die tot nu toe de drie blanken moedig was gevolgd, liet een gil van angst hooren! „Stil, wilde,” beval de Franschman. „Sedert wanneer ben je bang voor een kat?” „Dat is geen kat,” stamelde de Moï, „het is de Witte Tijger zelf in een donkere vermomming.” „Aardige dieren,” zei Akiou terugkeerend, „en zeer zindelijk.” Hijzelf had zich blijkbaar niet gewasschen; hij had slechts het

geel zijden jasje en de wijde broek aangetrokken, het klein tenue van de boogschutters. Met zijn bloote voeten, zijn glad geschoren schedel en krans van zwart haar in den nek, zag hij eruit als een heel gewone Oosterling. Zijn bediende, precies zoo gekleed, maar in katoen, kwam uit de binnenkamer, luisterde met opgeheven arm naar een bevel en ging de kamer uit. „Beveel uw bediende hem te volgen,” vroeg Akiou. En ook Phunan verliet het vertrek. „Gij zijt vermoeid. Neemt plaats.” De drie mannen wierpen hun hoeden op den grond en gehoorzaamden. Zij voelden zich volkomen uitgeput, ongeschoren, vuil, en bijna dood door gebrek aan slaap. Maar Akiou's volgende opmerking deed allen volkomen wakker worden. „Deze,” zei de Harinesier, onder het spreken zijn vingers door de snorren van de kat strijkend, „is een echte pittising, uit het Land van Pittising. Wij vonden hem, een moederloos jong, bij den Trillenden Steen.” „En voorbij den Trillenden Steen...” begon De Gys, terwijl hij trachtte de opwinding in zijn stem te bedwingen. Maar Akiou viel hem in de rede. „Hoe is N'ging gestorven?” vroeg hij veelbeteekenend. „Door den zwarten rook”. De Franschman keek recht in de sluwe oogen van den vrager en trachtte vergeefs erin te lezen. „Moge zijn geest slaan op de trommel van Ko-nan, dengenen wijsheid leerend, die na hem komen,” zei de Harinesier en ging tot een ander onderwerp over. ☼ De bedienden kwamen binnen, een rookende schaal vol geel-getinte rijst dragend en een dikbuikige kan van dof-groen metaal. Zij zetten ze op de tafel en trokken zich terug. Hun gastheer dompelde de drinkbekers in de urn, overhandigde ze zijn gasten, bediende met een houten lepel ruime porties van de rijst. De drie mannen begonnen te eten, op onhandige wijze gebruikmakend van beenen eetstokjes. Toen volgden de pooten en vleugels van een pauze, die zij met hun vingers naar hun mond brachten; daarop een vreemde meloenachtige vrucht en scherpe lange, Oost-Indische sigaren. ☼ Gedurende den maaltijd sprak niemand een woord. Akiou, die de gewoonte van Harinesie volgde, wijdde zich geheel en zeer luidruchtig aan zijn eten, en zijn gasten hadden te veel honger om te praten. En zelfs nadat zij gereed waren, bleef de stilte heerschen. ☼ De drie mannen waren in gepeins verdiept. Zij dachten aan het Bloemenvolk. Maar dien avond vernamen zij daaromtrent niets meer. Akiou, op handige wijze ondervraagd door De Gys, wist op even handige wijze het gesprek op persoonlijke onderwerpen te brengen. Hadden zij de thee lekker gevonden? Het was goede thee — echte thee van I-bang. Hij had ze zelf met de karavaan gehaald. Ja — twee keer per jaar zonden de Harinesiers karavanen naar I-bang en Ssu-mao. Zij gingen in vermomming daarheen — dat sprak vanzelf. Men droeg geen wapenrusting of den boog in I-bang. Hij had in I-bang geleerd Kwan-kwa te spreken. Sprak hij het goed? Dat deed zijn gast ook. ☼ Het gesprek haperde. De Gys vroeg naar Stad Bu-ro. Zij zouden Stad Bu-ro mooi vinden. Een mooie stad — een zeer mooie stad. „Hoe ver nog?” „Ongeveer 15 munes — d.w.z. 15 bootsmaten, een mune is altijd een water-afstand — op de Mékong.” „Is er dan geen weg?” „Neen — men gaat over het water.” „Welk water?” „De Harin natuurlijk.” „Hoe spoedig zullen wij vertrekken — den volgenden dag?” Waarop Akiou glimlachend antwoordde: „Ik merk dat ge tot nu toe nog geen ondervinding omtrent onze dierbare Mandarijnen hebt opgedaan.” Daarop ging hij hun voor door een verborgen deur in de wapenkamer naar hun smalle slaapkamer. Daar verliet de Harinesier hen, na ze drie stapels gelooider dierenhuiden als rustplaats te hebben aangewezen. „Ik denk...” begon Beamish, de touwtjes losmakend, die bij hem als schoenveters dienst deden. Maar Dicky, die reeds in zijn volle lengte op zijn rustplaats lag, bromde slechts: „Denk nooit als je een bed vindt, maar slaap erop.” En de Gys, die het geheel eens was met de woorden van zijn vriend, blies de lamp uit. ☼ De Lange ontwaakte door het geluid van mannen, die rondliepen, een vaag rammelen van wapenrusting. Hij ging op zijn zij liggen, sluimerde weer vijf minuten en werd wakker. De Gys en Beamish sliepen nog — ineengedoken gestalten op hun legersteden. „Tijd om op te staan,” dacht de Lange en kwam stilletjes overeind. Hij voelde zich weer krachtig, helder van blik en opgewekt. Ook verlangde hij zich frisch te wasschen. Maar er was geen waschgereedschap in de kamer. Hij bleef eenige minuten besluiteloos staan; hoorde Akiou's stem in een driedubbel commando weerklinken met een geluid als *Bo, Fei, Foy*; daarna het onmiskenbare geluid van een handboog-salvo

— en hij liep naar de deur. In de wapenkamer opende Pittising, de kat, één slaperig oog om te kijken naar den man, lichtte het puntje van haar gekrulden staart op van den vloer, en ging weer slapen. Dicky stapte voorzichtig over het groote dier heen en liep naar buiten. ☼ Op honderd meter afstand, aan den voet der boomen, stond een rij van ongeveer dertig boogschutters, naakt behalve hun maliënkolders, de pijlkokers over hun schouders en de handschoenen aan hun linkerhand. Twintig passen voor hen en ietwat opzij, was Akiou met getrokken zwaard bezig bevelen te geven. „Bo,” schreeuwde Akiou. De boogschutters maakten de pijl op de boogpees vast en hieven de wapens op ter hoogte van hun schouders. „Fei!” De schutters maakten zich gereed hun pijlen af te schieten. ☼ Akiou hief zijn zwaard op, wijzend naar een onzichtbaar doel; wachtte vijf seconden. Dicky, die keek naar de rij gespannen bogen, zag ze zoo onbewegelijk als uit steen gehouden; hoorde Akiou's scherp: „Foy!” Hij zag de gespannen bogen, zag de pijlen schitteren; hoorde de pezen terugsnappen; hoorde de pijlen voorbij zoemen; zag hoe Akiou hem met opgeheven zwaard salueerde. ☼ De Lange beantwoordde met opgeheven arm het saluut en Akiou liep over den paragegrond snel op hem toe. Verbazing van den kant van den Lange; glimlach en gebaren van Akiou. De Harinesiër liep de wapenkamer in en keerde terug met een gespannen boog. Toen begreep Dicky hem. De Harinesiër wilde dat hij ook zou schieten. Hij bleef hem den boog aanbieden en wees hem, dat hij hem moest volgen. De Lange nam den boog aan en bekeek hem nieuwsgierig. Hij volgde Akiou tot het punt waar geschoten werd; en de schutters gingen om hem heen staan en boden hem hun korte-afstands gele pijlen aan. Maar Akiou wenkte ze op zij te gaan en haalde een lange, vuurroode pijl uit den koker die aan zijn naakten schouder hing. ☼ Zoo stond daar de Honorable Richard Assheton Smith, de blanke reus, in Oostersche lompen, met Akiou's lievelingsboog naar den schouder opgeheven, het doelwit voor zich en de verbaasde Harinesiërs achter zich. Toen spande hij zeer langzaam den boog, verbaasde zich over de kracht er van, tot de strakke pees als een stijve driehoek tusschen de trillende uiteinden zat. En met een woest gefluit verdween de pijl. ☼ Maar Dicky, met zijn blik op het doelwit gericht, zag zijn eerste pijl niet. Recht vooruit vloog ze en hoog, omhoog, omhoog, omhoog, fluitend in de richting der boomen, hooger en hooger tot Akiou — die precies de kracht van zijn boog kende — ze glinsterend, vuurrood, tusschen de takken der boomen zag verdwijnen. „Groote hemel!” dacht Dicky, den boog nog op armslengte van zijn oog, „waar is die heengegaan?” Toen keerde hij zich om, zag Akiou lachend omhoog wijzen. ☼ Hij nam nog een pijl. Hij mikte lager, en nog vloog de pijl een heel eind te ver. Maar bij de derde poging raakte de pijl van De Lange het doel en de gele mannen stampten goedkeurend op den grond..... ☼ „He!” zei de Lange eenige uren later, toen de drie blanken neerhurkten bij hun ontbijt in de open lucht. „Die heeft mij laten werken!” De Gys dronk een beker vol geurige thee leeg, voor hij antwoordde: „Beste vriend, je bent nog pas aan het begin van je leertijd. Akiou zegt — hij is bij mij gekomen, zoo blij als een engel, terwijl jij je hebt gewasschen — dat een nieuwe boog voor je gemaakt zal worden. Een soort van super-boog, denk ik.” „Maar waarom?” „Dat mag de hemel weten. Misschien worden wij wel als krijgslieden gehoord in hun leger. Jij ook, dokter!” voegde De Gys er grinnikend bij. De dokter fronste de wenkbrauwen, mompelde iets van „militarisme” en stapte driftig weg. ☼ Nadat het ontbijt was afgeloopen, staken de twee anderen sigaren op en slenterden naar de wapenkamer, waar zij een paar lange, rapierachtige degens van den muur namen. „Scherm je?” vroeg de Franschman, een scherpe punt op den bal van zijn duim probeerend. „Een weinig.” De Lange stelde zich in positie. ☼ Akiou, aangelokt door het kletteren der degens, kwam de kamer binnen loopen en bleef verbaasd staan kijken. Nooit, peinsde de kapitein van de wacht, hadden mannen op deze wijze gevochten: met uitgestrekte arm, vasten pols, punt cirkelend om lemmet, lemmet punt ontwijkend. Want vóór René de Gys het dien morgen Akiou leerde, had geen Harinesiër ooit den doodelijksten truc van het schermen gezien — de rechte lijn van schouderpunt tot lemmetpunt, waartegen zelfs het met een bajonet voorziene geweer vergeefsche uitvallen doet. Maar dien morgen leerde Akiou het en dien middag Akiou's compagnie.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

AKIOU'S WAARSCHUWING AAN DE DRIE AVONTURIERS.

Cyprian Beamish, dokter in de medicijnen, was de ongelukkigste man in het heele Rijk der Gele Eilanden. Hij vond het leven onder Akiou's commando ondragelijk. En de drie avonturiers waren tien heele dagen onder Akiou's commando — eigenlijk gevangenen. ☼ De Harinesiër behandelde hen met de grootste hoffelijkheid. Hij had hun kleeren, voedsel, wapens en wapenrusting gegeven, hij had hun karavaan gevoed en hun geldkisten laten halen; maar hij gaf geen enkele inlichting omtrent zijn land, behalve nu en dan toespelingen op de „dierbare Mandarijnen”, en liet zeer duidelijk blijken, dat de drie mannen zich op eerewoord moesten beschouwen, tot er bericht uit Stad Bu-ru kwam. Oostwaarts van de open plek, van den jungle-tunnel tot de kalksteenrotsen, mochten zij dwalen zooveel zij wilden; noordelijk en zuidelijk door het woud, waren zekere paden open; westwaarts echter — en westwaarts beteekende het heele inwendige van Harinesië — was absoluut *taboe*. ☼ De Lange, die zich ten volle wijdde aan boogschieten en schermen, en De Gys, die enorm veel belang stelde in zijn vreemde omgeving, droegen deze beperkingen opgewekt. Beamish, die driemaal had getracht de verboden grens te overschrijden en twee keer was teruggestuurd door een stommen schildwacht en eens door een werpbijl, die zes duim boven zijn onbedekt hoofd heen suide — mopperde zwijgend den heelen dag en gromde hoorbaar het grootste gedeelte van den nacht. En het gemis aan purperen boontjes voegde het laatste strootje bij de ellende van den dokter! Tot nu toe had de Bloem hem er doorheen geholpen; was voor hem inspiratie, troost, moed en opgewektheid geweest. Maar nu waren zelfs de droomen van de Bloem verbleekt. Hij zag zichzelf niet langer als den ontdekker, den weldoener van heel de menschheid. Hij zag niet langer de visioenen van den nacht, waarin het Bloemenvolk voor hem scheen te dansen, met zilveren sikkels wuivend onder een zilveren maan. Droomen, hoop, inspiratie, moed en opgewektheid — alles was verdwenen. Cyprian Beamish, dokter in de medicijnen te Glasgow, was niets meer dan een ongelukkige blanke — gevangen genomen door gele wilden. ☼ „Hoe voor den duivel kan jelui tweeën het uithouden!” barstte hij uit op een middag dat het stortregende en hij kruiselings in een geel zijden jasje en wijde broek zat op een stapel huiden in de wapenkamer. René de Gys, met roode haren en rooden baard als vroeger, keek op van zijn taak, n.l. Phu-nan te leeren hoe hij een wapenrusting moest polijsten. „Wat uithouden?” zei René de Gys. „Dat eeuwige wachten. Wij moeten hier wel al veertien dagen zijn. En wat hebben wij ontdekt? Niets — absoluut niets. Zelfs niet of zij opium kweeken.” „Spreek voor jezelf, Beamish.” De Lange, bijna naakt, was druk bezig zijn nieuwen boog te oliën, — een boog, dien Akiou hem den vorigen avond had gegeven. „En dit dan — is dat geen ontdekking?” En hij hield het lange, gebogen wapen omhoog, — vijfentachtig duim tusschen den eenen nok en den anderen — geen turkoois zou de kracht van die zesvoudig gevlochten kattensnaar kunnen weerstaan, die als een cello-snaar trilde bij een aanraking. „Zijn naam” — hij imiteerde Akiou's woorden bij het aanbieden — „is Handboog Skelvi. Het binnenhout ervan is geel, omdat ik je hem geef; het hout van den rug is wit, uw eigen kleur, en de greep is rood om het bloed dat ge ermee zult vergieten. Met dezen boog geef ik u honderd groote pijlen, grooter dan eenige pijl, die ooit is vervaardigd, en zwart omdat gij 's nachts bij ons zijt gekomen.” „Och, zwijg toch, Lange! Jij en De Gys zijt als twee kinderen, met je bogen en pijlen, je degens, je bijlen en je tinnen helmen.” ☼ De Franschman, die ook van een grap hield, nam een lange rapier van den muur en sprak plechtig: „En dit, is het Groote Zwaard Recht. De greep is van gesmeed staal en het gevest is van gesmeed staal, dat slechts een reus als gij kan buigen; maar als het buigt, breekt het niet. En het heeft geen scheede, omdat een soldaat altijd in actieven dienst is.” „Om 's hemels wil,” wierp Beamish tegen, „zeg hem, dat hij dit kaasmes weg zet. Kan geen van je tweeën dan verstandig zijn?” „Wij zijn vrij verstandig, ouwe vriend,” zei de Lange. „Maar men moet huilen met de wolven, waar mee men in het bosch is. Jij bent degeen die dwaas is.”

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

DE „WILD GARDEN“ ACHTER HET HUIS ZWALUWENBURG.

HET HUIS ZWALUWENBURG.

(Slot).

EEN wijd terrein met oprit breidt zich uit voor het gebouw; nog omringen het grachten, waarover een brug toegang geeft, misschien wel de overblijfselen van de versterkingen, die eens het kasteel Wijnbergen tot machtige forterres maakten. De sikkelvormige balustrade, hoofd- en bijgebouwen verbindend, rust tenminste op een ouden muur, uit vroeger eeuw dateerend. Aan één zijde werden zware deuren in dezen muur aangebracht, deuren, door Jhr. Reigersberg Versluys, den tegenwoordigen eigenaar, meegebracht uit Spanje, waar ze toegang gaven tot een klooster te Sevilla. Nu aanschouwt de bezoeker, die deze deuren doorgaat, de weelderige profusie van het prachtig rosarium; een pergola, een put vormen er de dichterlijke momenten, waar 't liefelijk is te droomen op een schoone zomervond. ☼ Weelderig en overvloedig is ook het hout op Zwaluwenburg, als elders op de Veluwe, waar beuken en eiken elkander machtig en trotsch den voorrang betwisten. Moderne tuinarchitectuur heeft partij getrokken van al wat natuur en kunst tezamen vermochten: 't waren de architecten Poort en Tersteeg, die deze harmoniën opbouwden, harmoniën, evenredig aan de zorg aan het huis zelve besteed. Toch is niet zoo heel veel over van het interieur van het „moderne heerenhuys“ van 1732; oorspronkelijk zijn de eikendeuren, op de breede marmereen gang, die 't heele huis doorsnijdt, uitkomend, origineel is ook de betimmering in een der kamers, al kwam in plaats van het goudleeren behangsel beschilderd doek. Het best bewaard bleef nog de schoorsteen met schoorsteenstuk in de eetzaal, grijsmarmereen mantel in Louis XV-stijl, waarboven Juno's vogel, de Pauw, statig pronkt in een Le Nôtre-tuin. Verguld, rijk-georneerd lijstwerk omringt het geheel. Het stucwerk aan het plafond is, evenals in de gang, sierlijk, maar uiterst eenvoudig. Overigens werd alles door de 19e en 20e eeuwse bewoners gerestaureerd, terwijl ook de meubelen met bij het huis behoorende, maar met veel smaak door opeenvolgende collectionneerende eigenaars werden saamgebracht. ☼ Te vaak wisselde het gebouws bezitter. Na de Haersolte's werd van de Polder in 1810 eigenaar van Zwaluwenburg: op hem volgden Luçanee de la Sablonnière

en van Spaen, de eerste echtgenoot van de vrouw, die hertrouwde met Hendrik Millo baron Mollerus. Deze heer van Spaen behoorde tot het geslacht der van Spaens, die het kasteel Biljoen te Velp bewoonden, al sinds 1661, toen G. J. van Weede tot Wallenburg, gehuwd met Johanna van Lenep, 't verkocht aan Alexander, vrijheer van Spaen, wiens portret met de portretten van twee zijner drie echtgenooten in de gang van Zwaluwenburg prijkt. Alexander, vrijheer van Spaen (een geslacht, al in 1239 genoemd) was heer van Ringenberg, Moyland, Till, Haminkelen, Kemmena, Bouillon (d.i. Biljoen), Nederhagen en Hulshorst. Als belooning voor de goede diensten den keizer bewezen (hij was veldmaarschalk), werd hij door keizer Leopold tot vrijheer verheven. In zijn lange leven — 71 jaar werd hij oud, wat een betamelijke ouderdom was in die tijden, toen de menschen zooveel korter leefden dan tegenwoordig — zag hij kans drie vrouwen te bekoren, waarvan twee, blijkens haar portretten, tot de schoonen onder de schoonen behooren te worden gerekend. Van 1654 tot 1671 duurde Alexander van Spaen's echt met Hendrina van Arnhem; in 1674 hertrouwde hij met Johanna Dorothea, baronesse Quadt van Wickeradt, maar reeds twee jaar later verwisselde zijn jonge vrouw het tijdelijke met het eeuwige. Waarschijnlijk zijn het de beeltenissen van deze twee, die met Alexand bleven, daar de derde vrouw, die het ondernam Fleming, reeds douairière was van den opperpresident baron van Schwerin. Hoe 't ook zij, 't goed geconserveerde portret van dezen van Spaen bewaart de herinnering aan een „vailjanten ridder.“ Zoo was ook die andere van Spaen, Pruisen, den lateren Frederik den Grooten, betrokken werd in het avontuur, waardoor deze zich in 1730 trachtte te onttrekken aan de tyrannie van zijn meedoogenlooze vader. Het avontuur mislukte en weinig scheelde 't of Alexander Sweder van Spaen had den vriendendienst met den dood moeten bekopen. Een jaar lang werd hij gevangen gehouden, totdat hij, dank zij de interventie van den Hollandschen gezant te Berlijn, werd losgelaten. ☼ Zijn zoon, burgemeester van Elburg,

onderscheidde zich meer op intellectueel gebied: hij stelde veel belang in de historie van Gelderland en publiceerde hierover een groot aantal boeken en artikelen. Hij huwde met Anna Bentinck: geen zoon liet hij na, slechts 3 dochters bleven in leven. Dus waren de van Spaens reeds nauw met Gelre's historie verbonden, toen in de 19e eeuw Zwaluwenburg aan een van Spaen kwam. Door zijn vrouw kwam 't in handen van Hendrik Millo, baron van Mollerus, boven genoemd, grootvader van L. M. Reigersberg Versluys, den tegenwoordigen bewoner. En inplaats van het wapen der Haersolte's zijn nu de wapens van Reigersberg Versluys en van Mollerus, onder één kroon vereenigd, boven de voordeur gebeiteld, boven het jaartal 1728, toen 't huis blijkbaar nieuw werd opgebouwd.

RO VAN OVEN.

Sallandsche Schetsen

DOOR

P. TE WECHEL.

VI DE FILOSOOF.

MET z'n vieren stonden ze te graven, dreven ze de scherpe spa met moeite in den taaïen, met haarwortels doorgroeiden grond. Als die grond zich wat al te weerspanning toonde, zetten ze de klomp op den schoprand en met een korten, krachtigen stoot sneed dan het blinkend metaal door de donkere, zwart-bruine aarde. Ze dachten alleen aan die aarde, de schop en de voren die ze hadden te graven, arbeidden, als ik ze even goeien morgen wenschte, met een korten weeromgroet stil door. Staljan's Hendrik was de oudste van het viertal stugge werkers. Het laatste halfuur had hij, bolgekromd over zijn schop gebogen, niets gezien van den helderen blauwen hemel, die zich in den vroeg-winterigen kouden Novemberdag toch zoo vlak boven hem uitspande. ☼ Om een praatje te beginnen, zei ik zoo tegen hem: „Hard gevoren voor den tijd van 't jaar, Staljan!” En Hendrik stak zijn spa vóór zich in den grond, lei zijn knoestige handen op den greepkruk, en pinkend met zijn lichtontwende oogen in den fellen zonneschijn, zei hij vriendelijk, maar toch met een haast nijdig accent op het laatste woordje: „Joa meneer, wat za'k oe zeggen, ie mut rekenen, wi'j hebt November, en 't wil toch wát.” Ja, Staljan had gelijk, zooals hij altijd gelijk placht te hebben in z'n wereldwijze filosofische heigraversopmerkingen; maar nooit kwam ik er goed achter of zijn antwoorden geheel te goeder trouw in de filosofie waren verdwaald, dan wel of hij den vrager een beetje in 't zonnetje wou zetten, door te laten voelen, dat de vraag overbodig, of althans aan hem, Staljan, niet besteed was. ☼ Zijn makkers waren altijd gevoelig voor de kleinste goedkeuring of het geringste betoon van bewondering over hun graafkunst; ze mompelden dan glimlachend, verlegen een beetje, voor zich heen. Maar Staljan was dadelijk klaar met een antwoord. Als ik hem opmerkte, zonder eenige andere bedoeling, dan hem een pluimpje te geven, dat hij de slootbodemp op het oog af precies in de gewenschte helling ging graven, zoodat de afwatering in de goede richting klopte, smeed Staljan eerst een zware aardkluit in een krachtigen schopzwaai, extra ver den wal op en zei dan zoo langs z'n neus weg: „Joa meneer, ie mut moar denken, hoe langer da'j 't doet, hoe leeper da'j wordt”. En Staljan knipte dan met zijn kleine grijze oogen en werkte stilletjes door, want van de wijs brengen liet hij zich niet gauw. En toch, soms liet hem z'n filosofie in den steek of bracht hem van den wal in de sloot. ☼ Staljan's Hendrik kon lezen noch schrijven, en in vroeger jaren, toen hij melkrijder was voor een boterfabriek, kon hij alleen iederen boer zijn eigen melkblikken terugbezorgen, omdat hij van buiten had geleerd, dat

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS ZWALUWENBURG, VOORZIJDE.

bij een bepaalde hofstee, een bepaald stel, op de blikken geleverde rechte en kromme lijntjes behoorden. De getallen, die door deze lijntjes werden voorgesteld, bleven hem een volslagen puzzle. ☼ Staljan redde er zich met zijn lijntjesmethode echter best door, en na verloop van jaren had hij als vrijgezel, een goeie 2500 gulden oververdiend. Dat geld was bij kleine beetjes naar een bankier in 't niet veraf gelegen provinciestadje gebracht; voor zelfbeheer voelde Staljan zich te zwak. Nu, voor 2500 gulden kon je in die dagen al een aardig boerderijtje koopen; zoo'n keuterplaatsje, het jeugdideaal van Staljan's Hendrik. Maar helaas, het plaatsje moest voorloopig ideaal blijven; tot ontzettende consternatie van de omliggende buurtschappen ging, zooals de boeren het uitdrukten, 't kantoor over den kop, en Staljan had het alleen aan de bijspringende familie van den bankier te danken, dat hij nog met 1200 gulden naar huis kon terugkeeren. Dan maar weer aan 't werken en sparen; maar 't bleef een harde slag en Hendrik moest nog een jaar of 6 zijn jeugdillusie koesteren, voor ze in werkelijkheid kon worden omgezet. Van 't melkrijden had ie genoeg; hij ging zich verhuren als boerenknecht, en toen hij een 2000 gulden bij elkaar had, ging hij trouwen, kocht met 800 gulden hypotheek het lang begeerde plaatsje en zag best kans er zich met een paar daghuren in de week door heen te slaan. ☼ Op een mooien zomermorgen zag ik hem, een beetje op z'n Zondags, naar 't dorp stappen. Normaal was dat niet. Staljan eerbiedigde den bijbelschen eisch, dat je een dag in de week moet rusten, zóó volkomen en consequent, dat hij Zondags in de kerk,

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS ZWALUWENBURG.
DE OUDE MUUR, DIE HOOFD- EN BIJGEBOUW VERBINDT.

dadelijk bij den inzet van den eersten psalm, met zijn hoofd op den rechter arm ging zitten slapen; en nooit werd hij wakker, vóór de laatste tonen van den slotzang door de kale witgekalkte ruimte galmden. Maar de overige zes dagen werkte hij zoo onvervalscht, dat ik nu reden had hem, met z'n Zondagsche pet op, even aan te klampen. ☒ Hendrik zei, dat hij op weg was naar den notaris; hij had een mooie kans z'n $4\frac{1}{2}$ pCts. hypotheek, die al geslonken was tot 600 gulden, om te zetten in een $4\frac{1}{4}$ pCts. En Staljan wou al weer doorstappen, toen ik hem vroeg of die verandering voor hem nu wel voordelig was; hij, de hypotheeknemer, moest de overdrachtskosten betalen. Dat was zeker 15 gulden. ☒ Ja, Hendrik wist het. „Moar”, betoogde hij verder, „wi'j lubint moar kleine menschen en dan kan er better $4\frac{1}{4}$ of dan $4\frac{1}{2}$.” 't Verschil tusschen die twee was hem blijkbaar voorgerekend; tenminste hij gaf toe, dat $\frac{1}{4}$ pCt van 600 gulden niet meer dan een daalder was; maar hij had er nog niet over nagedacht, dat hij, door de overschrijfskosten te betalen, al 10 jaar 't renteverstil zou hebben afgedragen. En 't ging niet zoo makkelijk hem dat bij te brengen, omdat hij telkens interrumppeerde met zijn stelling, dat „zi'jlu moar kleine menschen waren” en „dat de grooten dat zooniet begriep.” En trotsch op zijn wetenschap beweerde hij nog eens, dat er beter $4\frac{1}{4}$ pCt. af kon dan $4\frac{1}{2}$. ☒ Om nog een kleine kans te wagen in Staljans belang zei ik hem, dat hij voor dit jaar het renteverstil al zou hebben verdiend, wanneer hij, inplaats van naar 't dorp te gaan, zijn daghuur werkte. Maar Staljan kwam weer terug op 't verschil tusschen $4\frac{1}{4}$ en $4\frac{1}{2}$. Er viel dus niet veel meer met hem te praten en toen Staljan zag, dat meneer een oogeblik met de zaak verlegen scheen, kwam hij een pas dicht bij en maakte, om mij zijn standpunt nu eens heel goed duidelijk te maken, een eind aan de discussie met de wijsgeerige opmerking: „Ielu begriep dat zoo niet meneer, moar weet ie wel, een ietsien is een heeleboel, meneer!” En Hendrik, met even een tik tegen z'n Zondagsche pet, verdween achter een eikenboschje, in de richting van 't dorp. „Een ietsien is een heeleboel, meneer.” Staljan, op zijn manier, had het pleit gewonnen; maar bovendien, bleef hij niet volkomen in zijn rol van heigraverfilosoof?

VII. DIRK JAN BAK.

☒ Dirk Jan Bak was een vlijtige, brave en vrome jongen; in 't kleine dorpke, aan 't kleine rivierke, was er niet één onder de ouderen of jongeren, die zoo trouw ter kerke ging als Dirk Jan Bak. Overigens, uitgaan deed hij niet veel. Overdag nam 't kleine boerderijtje hem in beslag en 's avonds — ja en 's winters, als er niet veel te boeren viel, ook in de namiddagen — lapte hij zolen en hakken aan 't schoenwerk van den dorpsgenoot. ☒ Soms gebeurde het, dat hij zoo tusschen de drukke bezigheidsuurtjes door, of ook wel na volbrachten arbeid, als een droomer, in gepeins even stond verzonken. De buurlui, met wie hij weinig omging, noemden hem dan zonderling, eenzelvig. Maar zijn moeder, die in Dirk Jan een trouwen, onmisbaren steun bezat, begreep, dat haar zoon er in zulke oogeblikken behoefte aan had, mijmerend na te denken over de zonden dezer wereld. Ze liet hem stilletjes peinzen, wist, dat hij zich nooit in hooger sferen bewoog ten koste van zijn werk. Alleen Zaterdagavonds nam Dirk Jan het er een uurtje van; hij maakte dan over den heuvelrug, even buiten het dorp en langs het huis van den ouden notaris die een beetje achteraf woonde, een straatje om. ☒ Opeen van die avonden, na een mooien herfst, die Dirk Jan al te lang bij pikdraad en spanriem had gehouden, kwam hij later thuis dan gewoonlijk. Zwijgend en in zich zelf gekeerd als hij was, schoof hij een stoel bij den haard. Met de ellebogen op de

knieën, 't hoofd in de handen, staarde Dirk Jan droomerig in de fluweelen turfvlammetjes. De oude stoeltjesklok tikte regelmatig, intiem, gezellig, en de kat, die Jan even streelend en vleidend was tegemoet gekomen, zette zich aan 't spinnen en avond hield, was na 't vallen van de deurklink bij Jan's thuiskomst, weer ingedut. ☒ Een vredige stilte rondom dien eenvoudigen haard. Maar plotseling wordt die stilte klein broeken, begint Dirk Jan te grienen en te snikken; eerst zacht, heel zacht, maar van lieverlee zóó boven 't getik en 't gespin van klok en poes uit, dat moeder Bak er in haar hazeslaapje van wakker schrikt. „Dirk Jan, wat is 't, wat is 't?” „Och moeder!” en Dirk Jan laat zijn nat beglansde oogen van de turfvlammetjes dwalen naar 't breede en 't smalle pad, dat met een Mozes in de biezen als pendant naast de schouw hing, „och moeder, ik wolle, dat alle menschen zoo waren as ikke.” ☒ Moeder Bak, gerustgesteld nu, met een tevreden glimlach om de lippen, die zacht prevelen: „Zeg dat wèl, mien jongen!” moeder Bak dut weer in en droomt van onbegrensden moedertrots. . . . . ☒ Een paar maanden later aan de dorpspomp: „He'j 't eheard? Everdine van den ouden Notaris mut trouwen!” „Wàt zeg ie! Van wie?” „Van Dirk Jan Bak.” ☒ Zoo dat ik maar zeggen wil. . . . Neen, ik zeg alleen: „Hony soit qui maly pense.” Dirk Jan toonde zich immers geheel een zoon van de Sallandsche heistreek, waar men in onschuldigen eenvoud nooit vroeg: „Met wie trouwt ze,” maar altijd: „van wie.”

VIII. 'T SWIENEKARKIEN.

☒ Dominee was sinds enkele weken ziek. Een van z'n vroegere academiëvrienden vervulde een preekbeurt en waarschijnlijk zonder dat dominee zelf ook maar 't flauwste vermoeden had van 't geenen er ging gebeuren, gaf de gemeente hem toch achteraf de schuld. De academiëvriend had n.l. de verzamelde kudde, na het eerste gebed, verzocht met hem aan te heffen een gezang uit een

der moderne kerkbundels. De uitnodiging leek zoo eenvoudig en toch, het betekende 't begin van het einde. ☒ Reeds sedert lang meende de gemeente in haar eigen herder symptomen te hebben ontdekt, die wezen op een ongeoorloofde afwijking van wat in de Schrift als waar en onfeilbaar was vastgelegd; en nu, het plotseling breken met dat wat heel streng kerkelijk Onland heilig was, het vervangen van de Psalmen Davids, de gewijde liederen des Ouden Testaments, door een gezang uit meer modernen bundel, 't kon niet meer door den beugel. ☒ De kerk liep dien dag gedurende den vollen dienst vrijwel leeg, en vermoedelijk heeft de prediker met de achtergebleven enkelingen, zonder hulp van voorzanger of organist, die beide tot de vluchtelingen behoorden, moeite gehad de uitverkoren zang tot een dragelijk, stichtelijk einde te brengen. ☒ Wij leefden in de dagen der doleantie, en hoewel in het onderhavige geval dominee's eigen schuld alleen hierin bestond dat hij zich een vriend noemde van z'n vervanger, begreep hij toch wel dat voortaan ook maar de geringste neiging naar modernisme de druppel zou worden, die den boordevollen beker deed overloopen. ☒ En die druppel kwam eerder dan dominee zelf vermoedde. Achter zijn pastorie had hij een tuin staan, die in den herfst een lustoord was van zwaar beladen fruitboomen, en nu had dominee al jaren achtereen gebod niet al te zwaartillend bleken op te nemen. Althans, boomen vrijwel leeg. De gemeente was den herder voor geweest. ☒ Op een goeden Zondag in September, nadat de vorige

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS ZWALUWENBURG. UITZICHT OVER HET TERRAS ACHTER HET HUIS.

dagen de fruitroof wat al te brutaal had plaats gehad, nam dominee de vrijmoedigheid vóór den aanvang van de eigenlijke preek, de broeders en zusters in zeer voorzichtige en gepaste termen er aan te herinneren, dat zelfs een zieleherder niet alleen van geestelijk voedsel kan bestaan en als lid van de samenleving evenzeer aanspraak heeft op behoud van 't geen hem van rechtswege is toegewezen, als ieder ander. ☞ In 't kerkgebouw maakten z'n woorden een geweldigen indruk, zóó zelfs, dat er eenige opschudding door ontstond; maar de gemeente had niet veel gelegenheid te uiten, wat er in haar omging. Aanstonds toch zette het orgel, op aanwijzing van den bedienaar des woords, de melodie in van den 103den psalm, en na het prelude liet de schare als één man het:

„Loof Hem die u al wat gij hebt misdreven,
„Hoeveel het zij, genadig wil vergeven”

door de gewelfde ruimte klinken. Maar na afloop van den dienst kwamen de tongen los. Onder den grooten lindeboom, naast het bedehuis, vormden zich groepjes Onlanders, die allen deernlijk in hun kerkelijken wiek waren geschoten. De een zei, dat dominee zelf wel zorgde bijtijds den noodigen voorraad appels en peren op eigen zolder te hebben, een ander bracht in 't midden, dat van zoo'n overvloed best wat af kon, wat een dichterlijk aangelegden boer spottend deed uitroepen: „Aan een boom zóó vol geladen,” enz. enz. Een vierde echter gaf dominee in zoover gelijk, dat hij aan niemand het recht toekende zich aan een ander's goed te vergrijpen. ☞ De meeningen waren dus een beetje verdeeld; op één punt evenwel, dat volkomen den doorslag gaf, waren ze 't roerend eens. Man en vrouw, boer en burger, iedereen vond, dat een preekstoel wel de allerlaatste plaats was, vanwaar het hart op een dergelijke wijze kon worden uitgestort. „Loat hi'j zich an zien bibel holden,” was de slotconclusie van vrijwel de heele gemeente. Een tekst en naar aanleiding van dien tekst een twee uur lange preek, rustig op het kerkebankje wakend of slapend aangehoord, 't was koren op den molen van de zes dagen in de week hard werkende Onlandsche boeren; maar wie kon 't eind voorspellen, wanneer dominee het doen en laten der gemeente in heur dagelijksch geploeter, in verband ging brengen met de waarheden, neergelegd in de Heilige Schrift? ☞ Hoe 't ook zij, de splijtzwam deed verder z'n dienst en maakte dat een groot deel der Nederlandsch Hervormde Onlanders zich niet langer wenschte neer te leggen bij de zeer bedenkelijke richting in kerkelijke zaken. En in Onland verrees, als in zoovele andere plaatsen, een Nederduitsch Gereformeerd kerkje, later vereenigd met dat der Afgescheidenen. ☞ Jaren lang, althans schijnbaar in rustige eendracht, liep voortaan een groot deel der Onlandsche boerschap des Zondags — als 't kon tweekeer — naar 't Afgescheiden kerkje; de mannen het hoofd gedekt door een zwarte, hoog zijden pet, de vrouwen d'r glimmende gezichten zedig gekneld tusschen de plooiën van een helder wit glanzende neepjesmuts. Jaren lang scheen er geen wolkje aan den Onlandschen kerkelijken hemel. Totdat... ja over de grondoorzaak van de ernstige breuk, die de eendracht in de jongste gemeente van 't kerkelijk Onland zoo plotseling kwam verstoren, waren de menschen 't zelf niet met elkaar eens. Zooveel is echter zeker, dat het, naar getuigenis van de meest geloofwaardige boeren, ging om een varken, d.w.z. het varken was de oorzaak, dat een sedert lang smeulend vuurtje van haat en nijd, plotseling begon op te laaien en te vlammen. ☞ De rustige eendracht was schijn geweest. De geloofwaardige getuigenis van de boeren dan luidde, dat Schippers Hendrik een big had verkocht aan Jan

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS ZWALUWENBURG. DE HEERENKAMER.

van de Holtputte, maar toen het op afleveren aankwam, beweerde Jan dat Hendrik hem een andere dan hij had gekocht wou opdringen. Hendrik wees op zijn stal, waar toch maar één varken in rond knorde, maar Jan frische buurmans memorie wat op, door hem er aan te herinneren, dat er op den dag van verkoop 5 biggen in 't hok liepen; de 4 besten, waarvan hij er één kocht, waren blijkbaar aan een ander van de hand gedaan en Jan zou dus opgescheept worden met het achterlijk gebleven kleine beestje, 't vijfde varken. De ruzie liep vrij hoog; Hendrik eischte betaling, schopte de magere big het hok uit en Jan weigerde te accepteren. ☞ Het merkwaardige in deze overigens niet erg ingewikkelde boerenkoopmansgeschiedenis was, dat de gemeentelieden partij begonnen te trekken. Waarschijnlijk een gevolg van de sedert lang in den boezem van 't kerkelijk Onland borrelende gisting. Hendrik, een welgesteld landbouwer, kreeg het grootste deel van de boeren-aristocratie op zijn hand, voor zoover ze althans tot zijn kerk behoorden; Jan zocht zijn troost meer bij de kleine luiden. ☞ Waar zoo de heele gemeente in de ruzie was betrokken, kon het wel haast niet anders of dominee moest er zich mee bemoeien; en dat deed hij met te meer liefde, omdat een groot aantal Onlanders vrij duidelijk te kennen gaf, dat ze toch eindelijk wel weer naar vrede verlangden. Het waren vooral de nering-

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS ZWALUWENBURG. HOEK VAN DE HUISKAMER.

doenden, die tusschen twee vuren geplaatst, onder den stand van zaken begonnen te lijden. Ze konden den een niet gelijk geven, zonder den ander voor 't hoofd te stooten. Dominee was dus de aangewezen man om de verstrooide ziertjes weer bij elkaar te brengen. Hij onderzocht de zaak van haar beginstadium af, d.w.z. de varkenskwastie, want daarin hadden zich zoo langzamerhand alle andere moeilijkheden gekristalliseerd. En dominee, die al heel gauw tot de overtuiging kwam, dat Hendrik aan Jan een minderwaardig, niet verkocht varken in handen had willen spelen, dominee besliste, dat Hendrik zich zelf en de kerk een dienst zou bewijzen, als hij bij Jan niet langer aandrang op betaling en acceptering van het magere beestje, dat blijkbaar door duivelslist op dien fatalen dag de plaats van een behoorlijke big had ingenomen. M.a.w.: Dominee, die zooveel mogelijk de geit en de kool wilde sparen, liet zich door de geldmacht van Hendrik toch niet afschrikken, vrij duidelijk te laten blijken, dat hij wist waar en welk duiveltje een rol had gespeeld. ☼ Het zou den goeden herder kwaad bekomen. Hendrik doorzag dominee nog beter dan dominee hem. Op een Zondagavond verzamelde hij z'n vrienden rondom zijn disch, plaatste een niet onaardig buideltje met geld op tafel en wist het binnen 't halve uur zoóver te brengen, dat de machthebbers in de gemeente zich uit de kudde terugtrokken en den buidel van Hendrik met menig briefje van 10 en 25 bijvulden. Ze lieten een gebouwtje verrijzen, waar om de 14 dagen een herder naar eigen keuze de Schrift verkondigde, geheel in de lijn van de nieuw afgescheiden broeders. ☼ En Onland, een dorpje van nog geen 1500 inwoners, verheugt zich sinds dien dag naast een Katholieke, Ned. Hervormde en Afscheiden kerk in een bedehuisje, dat — het pleit voor den humor der Onlanders — nooit door één hunner anders zal worden aangeduid, dan met den dialectisch niet onwelluidend klinkenden naam van: „'t Swienekarkien.” ☼ Een Godshuis alzo, ontstaan uit de ruzie om een varken. *(Wordt vervolgd).*

OUDE DORPSGEBRUIKEN IN NOORD-HOLLAND.

KERMISKOEK.

WAT is (was) een kermiskoek! 'n Koek natuurlijk die bij gelegenheid van kermis gekocht wordt (werd). Maar die eenvoudige definitie geeft niet de algeheele beteekenis van deze luxconsumptie. Een eigenaardig gebruik zit (zat) er aan vast, dat misschien wel heelemaal uit den tijd is, omdat de meeste kermissen zijn afgeschafte en de nog bestaande lang niet meer zoo intens gevierd worden als in den tijd, toen de kermiskoeken hoog in eere stonden. Ze waren van dezelfde substantie ongeveer als fijne ontbijtkoek, doch hadden een anderen vorm, breder, platter, soms ovaal. Bovendien waren ze prachtig „opgemaakt,” vaak met grove suiker kristallen, die een rand vormden om een binnenvlak van roode zoetigheid, waarop in sierlijke suikerletters bijv. stond geschreven: Uit Liefde. 't Was een mooi gezicht in een kraam, zoo'n afdeeling kleurige kermiskoeken. En ze werden gretig gekocht, vooral op den laatsten kermisavond. Dan schonk een vrijer, die naar genoegen met z'n meisje had kermis gehouden, haar zoo'n koek. Dien bewaarde ze zorgvuldig tot den tweeden Zondagavond na kermis, als wanneer haar vrijer dan „den koek kwam ophalen.” 1) Op dien bezoekavond werd de kermiskoek onder het genot van een kop koffie opgegeten, waaraan ook de huisgenooten van het meisje een flink handje hielpen. ☼ Zoo

1) De uitdrukking bestaat nog, al is de kermiskoek uit den tijd. Men spreekt ook van „de koffie ophalen.”

was de kermiskoek voor het meisje een voldingend bewijs, dat haar vrijer van haar hield, dat hij den omgang na de kermisdagen wenschte voort te zetten, ja, dat hij misschien wel een vaste verkeerung wou beginnen.... ☼ Dat z'n kermismaidje den koek aannam, beteekende voor den vrijer in de eerste plaats, dat hij „den koek mocht komen ophalen” over een veertien dagen, maar ook, dat z'n liefde beantwoord werd.... Zoo was de mooie kermiskoek meermalen en onderpand als het ware voor de groeiende liefde tusschen twee jonge menschen. En het meisje bewaarde haar koek zorgvuldig tot den gewichtigen Zondagavond, als haar vrijer op bezoek zou komen. ☼ 't Was een schande voor haar, als ze den koek kwijt raakte. En dat gebeurde soms. Er waren toch wel eens belagers op de kust, die probeerden op slimme manier een kermiskoek te gappen; om 't smakelijke hapje vaak, maar ook wel om een onaangenaam feit te stellen tusschen twee minnende harten. Meermalen heb ik op dit gebied interessante geschiedenissen vernomen.

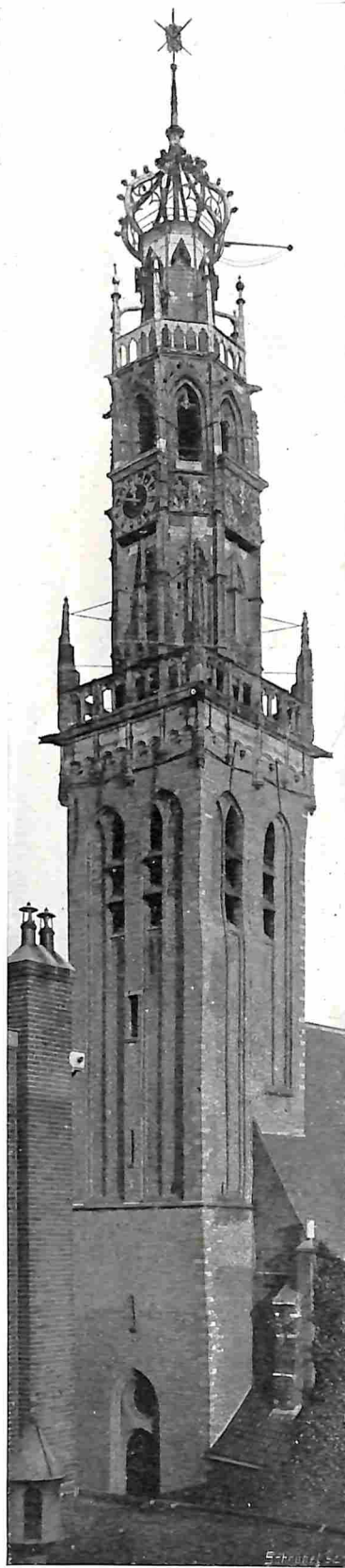
(Wordt vervolgd).

M. KRAMER.

KLEINE HAARLEMSCHE KERKEN.

(Vervolg). DE BAKENESSERKERK.

LIEFLIJK als een vriendelijk teeken steekt de ranke toren boven de huizen van de Bakenessergracht uit. Wanneer ik daar vroeger eens een enkelen keer voorbijkwam, had het me altijd getroffen: die toren met haar fraaie gebogen lijnen en luchtige doorzichtigheid; ze deed me steeds denken aan een sierlijken oudmodischen lantaarn, maar ik had me er, eerlijk gesproken, nooit rekenschap van gegeven, dat deze arabesque bij een kerk behoorde, een kerk, waarin godsdienst oefeningen werden gehouden en die van een of ander kerkgenootschap eigendom was; voor mij was het uitsluitend een antiek voorwerp, dat daar alleen stond om dat hoekje van de stad wat op te fleuren. Toen ik echter erop uitging om voor „Buiten” er iets over aan de weet te komen, kon ik met mijn „impressionisme” niet volstaan, en naderde het gebouw dichter dan ik ooit gedaan had. Doorgedrongen tot in de Vrouwesteeg, trof ik daar een tweetal jongens (of, zooals de Haarlemsche spraak het noemt: bulletjes), aan. ☼ „Is dit de Bakenesserkerk?” vroeg ik hun. „Nee,” antwoordde de besluitvaardigste, „het is de Kinderkerk.” „Waarom de Kinderkerk?” vroeg ik verbaasd. „Ja..... d'r gaan kinderen naartoe, hè. Daar is ie voor,” deed de jongen, nog veel verbaasder dan ik; vanwege mijn onwetendheid natuurlijk. Ik wilde hem eerst vragen of hier dan enkel kinderen in de buurt woonden, doch de verschijning van een paar oude vrouwtjes aan de deuren van haar huisje gaf reeds het ontkenkend antwoord op mijn nog niet eens gedane vraag. ☼ Ik wendde mij nu om verdere inlichting tot een der oudjes, vroeg haar waarom deze kerk de kinderkerk heette. „Wel, omdat het de kinderkerk is,” zei de brave ziel, en toen ik het naadje van de kous wilde weten, zette zij een gezicht, waarvan ik de uitdrukking zonder veel moeite vertalen kon: „Welk

DE TOREN DER BAKENESSERKERK.

christenmensch met een boord om en een hoed op zou ter wereld niet weten, dat dit de kinderkerk is, iets wat ik, die niet eenseen boord en een hoed draag, al van kindsbeen weet, en zoo zeker als tweemaal twee vier is.” ☼ Ik gaf mijn moeite op, mij voornemend, te bevoegder plaatse met den verneemstok uit te gaan. Zoo geschiedde, en ik vernam toen het volgende. Er bestaat bij de Ned. Hervormde Gemeente in Haarlem een bijzonder fonds ten behoeve van de zoogenaamde „kinderkerk”; dit fonds is bestemd om de godsdienstige vorming van kinderen hoofdzakelijk van bedeelde Hervormde ouders, te

bevorderen. Voor deze kinderen wordt er elken Zondagochtend in de Bakenesserkerk gepreekt. Ook wordt den kinderen onderricht gegeven in den kerkzang. De kinderen, die trouw opkomen en zich verder goed gedragen, worden elk jaar ontvaard, en ontvangen ook een of ander geschenk. Het aantal ingeschreven kinderen is echter heel wat kleiner dan voorheen. ☒ Deze kerk wordt algemeen voor de oudste van Haarlem aangezien; reeds in de 12e eeuw werd zij gesticht in de oude buurt Bakenes, welke later bij de stad is getrokken. (Men noemde dit gedeelte der gracht vroeger „Oud-Haarlem”). Oorspronkelijk was de kerk aan de Heilige Maagd gewijd, en heette de Onze - Lieve - Vrouwe - kerk. De steeg, waaraan de kerk aan eene zijde uitkomt, heet dan ook nog de Vrouwesteeg. In vroeger tijd was deze kerk grooter dan nu; maar een gedeelte is verbouwd tot particuliere woonhuizen; oudtijds liep men van de Bakenessergracht zóó de kerk in. De hoofdingang is echter in de Vrouwesteeg. Deze bestaat uit een fraaie poort, gevormd uit twee eenvoudige vlakke pijlers, die een sobere lijst dragen; boven de lijst op een geornamenteerd voetstuk een fraai medaillon-venster, met een beeldhouwen engelenkop en bloemfestoen versierd. Op het voetstuk leest men, ter herinnering aan eene verbouwing der kerk in de zeventiende eeuw:

Si laudem nova qui
struxerunt templa
tulerunt:

Cur non, qui renovant
et vetus hocce ferunt.

(„Hebben zij, die nieuwe tempels bouwden, lof verdiend, waarom zou men dan ook hen niet eeren, die ze vernieuwen, en van het oude dit gebouw hebben opgericht.”) Boven den ingang om den hoek leest men: Anno Domini 1620. ☒ Het binnenst der kerk is waarlijk indrukwekkend. De statige witte pijlers, waartusschen de bijna onmetelijke groene gordijnen hangen, welke het ongebruikte zijgedeelte van de overige kerkruimte afscheiden, de geweldige eiken balken der zoldering, de machtige koperen kroonluchters, de zware eikenhouten banken met de groote bijbels op de lezenaars, dat alles bijeen maakt een grootschen indruk op den bezoeker. Niet weinig tot dien indruk droeg ook het orgelspel bij, dat dreunend door de ruimte klonk tijdens ons bezoek. Wel zelden heb ik in een kerk zulk een indruk van het grootsche, het machtige, dat oude bedehuizen hebben kunnen, ondergaan, als juist in deze.... kinderkerk. Misschien heb ik wel nooit een gebouw gezien, dat er zoo weinig....

kinderlijk uitzag; integendeel, het is alles macht en.... mannelijkheid wat er is.

(Slot volgt).

S.

Amsterdamsche Grachtpaleizen.

HET HUIS MET DE HOOFDEN.

HET „Huys met de hoofden” is een der oudste en meest bekende grachthuizen van Amsterdam. Het dagteekent uit 1622, maar werd menigmaal vertimmerd en gerestaureerd.

De fraaie voorgevel in den stijl van Hendrick de Keyser, den grooten Amsterdamschen stadsbouwmeester uit dien tijd, is menigmaal door kunstenaars uitgeteekend. Wij zien uit die afbeeldingen, dat hij nu en dan gewijzigd is. Het bovenstuk van den topgevel, nog in 1768 aanwezig, ontbreekt thans. De oorspronkelijke kruisramen waren in de 19e eeuw vervangen door schuiframen met in roeden gevatte vensterruitjes. Bij de jongste restauratie zijn er weder kruisramen in gekomen met in lood gevatte ruitjes van gebrand glas. ☒ Hendrick de Keyser kan het huis niet meer hebben gebouwd, daar hij overleed in 1621, het jaar, waarin de eerste eigenaar, de koopman Nicolaas Sohier, den grond kocht aan de Keizersgracht, waarop het staat, en in 1622 nog een stuk van een erf aan de zuidzijde. Het huis zou niettemin kunnen opgetrokken zijn naar ontwerpen van hem. Voor vele jaren stelde de Maatschappij ter bevordering der Bouwkunst een onderzoek in naar den bouwmeester, zonder echter verder te komen dan het toe te schrijven aan een van 's meesters leerlingen, waarschijnlijk Jan Claesz. van Hoorn. Anderen nemen aan, dat de zoon van Hendrick de Keyser, Pieter de Keyser, het ontwerp gemaakt of uitgevoerd heeft; nu wijlen G. van Arkel was deze meening toegedaan. ☒

Foto C. Steenbergh.

DE BAKENESSERKERK TE HAARLEM.
HOOFDINGANG AAN DE VROUWESTEEG.

Van het inwendige, is ons behalve foto's van later, één oorspronkelijke oude teekening bewaard. Deze stelt de hal voor in het voorhuis, begin 19e eeuw, door den bekenden stadsteekenaar G. Lamberts (1807). Zij vertoont den linker-voorhoek er van, met de binnenzijde van de oude, in tweeën opengaande voordeur met haar zware hengsels, rechts een oude trekbel, links het groote voorraam. De witbepleserde muur rechts is versierd met een groot schilderij, daaronder staat een fraai gesneden zitbank, de zoldering

bestaat uit moer- en kinderbalken. ☒ Nog als voorheen staat men, de voordeur inkomende, terstond in deze hal. Zij is in den zelfden toestand bewaard, en hoog en vierkant. Op den achtergrond is een zandsteen portiek, waardoor men in de gang van het achterhuis kijkt, rechts en links zijn oude eikenhouten deuren, toegang gevende tot de nevenvertrekken voor aan de straat, en tot een fraaie, oude wenteltrap met een antieken, z.g. in den kuip gesneden leuning, zonder balusters. De vloer is belegd met Naamsche tegels, de eikenhouten deuren zijn voorzien van fraaie paneelen, de rechtsche tweelingdeuren van zeldzaam schoone omtimmeringen. De hal is het eenige gedeelte van het huis, dat den oorspronkelijken toestand van een 17e eeuwsch woonhuis het best heeft bewaard. De overige zalen en vertrekken op de verschillende verdiepingen van het huis, zijn geheel uitgebroken. Alleen zijn nog aanwezig een aantal oude eikenhouten deuren, eenige origineele balken zolderingen; in vele vertrekken echter niet meer dan alleen de moerbalken. ☒ De hal moge al niet precies in dezen toestand verkeerd hebben ten dage van Nicolaas Sohier, maar zij is zeker aan den tweeden, meer beroemden eigenaar, Louis de Geer, ongeveer aldus bekend geweest. In een nis boven in het zandsteen portiek bevindt zich nog altijd een borstbeeld van Gustaaf Adolf van Zweden, welke Louis de Geer voor wien Zweden een tweede vaderland geworden was, daarin liet plaatsen; het is uit gebakken klei vervaardigd door Hendrick de Keyser den Jonge en draagt het jaartal 1634. Het is moeilijk te zeggen, in hoeverre het overige van dit huis, wat de verdeling der vertrekken aangaat, nog aan origineele toestanden herinnert. Van de vertrekken, welke niet in kleinere verdeeld zijn, was de groote zaal in het achterhuis op de benedenverdieping, waar men, door de deur links in de gang, van uit de hal door het steenen portiek komende, toegang heeft, het voornaamste. Het is zeer ruim en hoog, en heeft drie groote ramen, welke eertijds uitzagen op den tuin met zijn tuinhuisen, thans op den nieuwen achterbouw. De zoldering, waarvan nog slechts de moerbalken met karbeelen besneden met acanthusbladen, aanwezig zijn, is verder nu met nieuwe planken betimmerd; de wanden, eenmaal met prachtige behangsels bedekt, zijn nu kaal en van een simpele lambrizeering voorzien. De prachtige schouw met beide zuilen en hoofdstel van rouge-antique marmer, welke waarschijnlijk daarin door Louis de Geer werd aangebracht, waarop althans het familiewapen van hem en zijner vrouw Adrienne Gérard stond, is verdwenen, maar bevindt zich thans in de Renaissance-zaal der Sophia Augusta-Stichting in het Stedelijk Museum. ☒ Er moeten, voor of na, of tijdens de restauratie, in 1909 aan dit gebouw geschied, nog vele andere belangrijke oude stukken verdwenen zijn, zooals fraaie muurtegels, oude deuren, een oude schouw in de boven linker achterkamer enz.; waar deze echter gebleven zijn, hebben wij niet vernomen. Het Huis met de Hoofden heeft zich dan ook niet steeds in de piëteit van het nageslacht mogen verheugen. In 1903 wilde men zelfs het geheele gebouw sloopen en het door een nieuw vervangen. Het is vooral de architect G. van Arkel geweest, die zich daartegen sterk verzette en aan hem vooral is dan ook het behoud ervan te danken.

Ongelukkigerwijze moet dan zulk een oud gebouw weer inwendig voor praktische doeleinden bruikbaar gemaakt worden, en raakt daarbij het behoud van wat historisch belangrijk of aesthetisch schoon is, in het gedrang. Dat toont ons het inwendige van dit gebouw, waar nu de Maatschappij tot bevordering der Toonkunst haar Muziekschool en Conservatorium gevestigd heeft. De wanden van de hal, waar eenmaal zich bij het woonhuis voegende schilderijen tot vreugde van den bewoner prijken, hangen nu vol portretten van beroemde musici; de oude, in twee helften opengaande voordeur, met ijzerbeslag voorzien, wordt door een afschutting tegen de tocht, welke een te ruime plaats in de hal inneemt, aan het oog onttrokken. Tusschen de zolders werd zeegras aangebracht om geluiden te dempen in het gehoorige huis; de blanke eikenhouten oude kamerdeuren werden om in de kleur of stijl te blijven, aan de voor- of achterzijde geverfd — de oude zeldzame leuning van de oorspronkelijke trap onderging een soortgelijk lot, zoomede vele moerbalken van eikenhout aan de zolderingen. ☒ Het woonhuis

ging in 1865 in gemeenteeigendom over (waarna hierin eerst de Openbare Handeschool — sinds 1869 — gevestigd was) wat verklaart, dat de laatste restauratie geschiedde onder leiding van Publieke Werken, door den architect 's Jacob. Deze restauratie is vooral den voorgevel, met zijn decoratieve architectuur, ten goede gekomen, welke eertijds uit zijn verband gerukt was. Zij heeft aan dezen de rust en harmonie teruggegeven, door een vroegere restauratie verbroken. Die gevel verdient een rustige beschouwing om de vele details vol afwisseling, welke zich zoo goed in elkander oplossen, terwijl de rood-gele baksteen en de gele bergsteen elkaar aangenaam aanvullen. Veelal dient die gevel als onderwerp voor bespreking in werken over bouwstijlen en architectuur. Het zou wel aardig gestaan hebben, indien eindelijk de luikjes voor de onderramen op de beneden verdieping en de eerste verdieping, op oude schilderijen en een architectonische teekening van wijlen A. N. Godefroy voorkomende, ook hadden kunnen terugkeren. ☒ De gemeente heeft in die jaren verschillende veranderingen aangebracht, welke nog wel na te gaan

zouden wezen, doch wat er, ten aanzien van de oude architectuur van het gebouw, weinig toe doet. De bijbouw is door haar tot stand gebracht ten behoeve van de handelsschool en later van de muziekschool. Zij kocht zelfs daartoe het perceel ten Noorden er aan belendende, aan en bracht dit met het Huis met de Hoofden in communicatie. Doch die verbinding bestaat thans niet meer en dat huis werd dezer dagen verkocht aan de firma Rhodius en Co. ☒ In den gevel werd een paar jaar geleden een inscriptie aangebracht, welke er aan herinnert, dat de groote paedagoog J. A. Comenius (Komensky is zijn Hongaarsche naam), hier de gast was van Laurens de Geer. Diens vader, de bekende Louis de Geer, die Comenius naar Zweden komen liet, om daar het onderwijs te reorganiseeren, was toen reeds in het Huis met de Hoofden overleden (1652). Wij komen hier echter op het gebied van het huis en zijn bewoners. Dienaangaande heeft wijlen G. van Arkel ons in Eigen Haard, aan de hand van oude, in het stadsarchief berustende papieren, reeds uitvoerig ingelicht, met jaartallen en al daarbij. De belangrijkste bewoners hebben wij reeds genoemd,

Foto C. Steenbergh.

DE BAKENESSERKERK TE HAARLEM.
KOSTERIJ EN TOEGANG NAAR HET KERKPLEIN IN
DE VROUWESTEEG.

waarbij ook nog de naam van den bekenden kunsthandelaar C. S. Roos en diens zoon, die het huis later aan de gemeente verkocht, te voegen waren. Door hun kunstveilingen betrad het eerst het publiek dit huis, dat tot dusver een gesloten particulier woonhuis was gebleven. ☞ Den naam, aan het huis gegeven, dankt het aan de zes hoofden aan den gevel, versierd met helmen, vruchten, korenaren, bladeren enz. Wat ze oorspronkelijk aan dien gevel te beteekenen hadden, weten we niet, en de legende, hieraan verbonden, is te bekend om haar nog eens over te vertellen. ☞ Zoo is dan om te resumeeren, het „wunderschönes Haus” waarin Comenius zoo gastvrij werd ontvangen — vrijwel uitgesloopt. Zijn oude vermaardheid leeft voort in den zoo fraaien gevel, waarin zich de kracht en het zelfbewustzijn van Oud-Holland weerspiegelt, zonder de deftigheid en vaak hautaine kilheid eener latere bouwperiode. Nog altijd is het een genoegen naar hem op te zien.

J. C. WAAL.

HOEVEN EN KLAUWEN

15) DOOR G. D. ROBERTS.

Voor hij dichtbij genoeg gekomen was om haar te grijpen, trok de reiger haar slanken kop diep tusschen de schouders en wachtte met despits van delangerechters, door haar snavel gevormd, den aanvaller af. De Grijsze Gast zag welk wapen hem dreigde en bleef aarzelend zweven. Het volgende oogenblik rekte de reiger haar langen, slangachtigen hals recht omhoog en stak den scherpen snavel snel als de bliksem naar haar vijand. Het was een mis-slag van den reiger, want haar aanvaller was nog buiten haar bereik. Maar de Grijsze Gast zag onmiddellijk in hoe een stoot van dien bliksemsnelle snavel den dood ten gevolge zou hebben en zweefde dadelijk een eindje verder buiten zijn bereik. ☞ Maar hij was slechts geschrikt, doch niet afgeschrikt. Verscheiden minuten lang bleef hij langzaam eventjes boven het nest ronddraaien, nu eens lager, dan weer hooger, terwijl hij dit ongewone verschijnsel van alle zijden bestudeerde. En al dien tijd volgde de reiger zijn vlucht, met haar kop tusschen de schouders, zonder een oog van hem af te laten en met haar snavel steeds in verdedigings-positie. Haar kop kon op haar buigzamen hals met het grootste gemak naar alle richtingen draaien en van welke richting de vijand ook naderde, steeds wachtte hem die gloeiende punt, bereid omhoog te schieten en hem midden in de borst te raken. ☞ Plotseling daalde de uil neer. De puntige snavel schoot hem tegemoet. Maar vond hem niet. De uil was zoo slim geweest juist op tijd uit te wijken, den stoot in zijn vleugel-veeren op te vangen en door krachtige slagen af te wenden. Met een krassenden wanhopigen schreeuw trachtte de reiger zich voor een tweeden stoot in positie te stellen. Maar reeds had haar vijand zijn klauwen om haar hals geslagen. Slechts een oogenblik en de lange nek werd recht en de smalle kop hing slap over den rand van het nest. De eieren, die in den strijd gebroken waren, liepen langzaam leeg door de openingen van den vloer en de groote grijsze uil begon gulzig te scheuren aan het rijkste maal, dat hij zich ooit door eenige jacht veroverd had. Maar de Natuur behandelt hen, die niet voorbereid zijn op wat komen zal, zonder genade. En daar de Grijsze Gast in een voor hem vreemde omgeving was, was hij niet voorbereid op de terugkomst van het mannetje van de doode moeder.

Foto C. Steenberg.

AMSTERDAMSCH E GRACHTPALEIZEN.

SCHOUW. AFKOMSTIG UIT HET „HUIS MET DE HOOFDEN” TE AMSTERDAM, THANS IN HET STEDELIJK MUSEUM.

Hij was zoo druk aan het smullen, dat hij aanvankelijk het ruischen van groote vleugels niet opgemerkt had. Toen hij het ten slotte bemerkte, keek hij direkt omhoog terwijl zijn snavel droop van bloed en zijn ronde, grauwe kop vol bloedvlekken zat. De groote mannetjesreiger was juist op den rand van het nest gestreken. Zijn kop zat teruggetrokken tusschen zijn

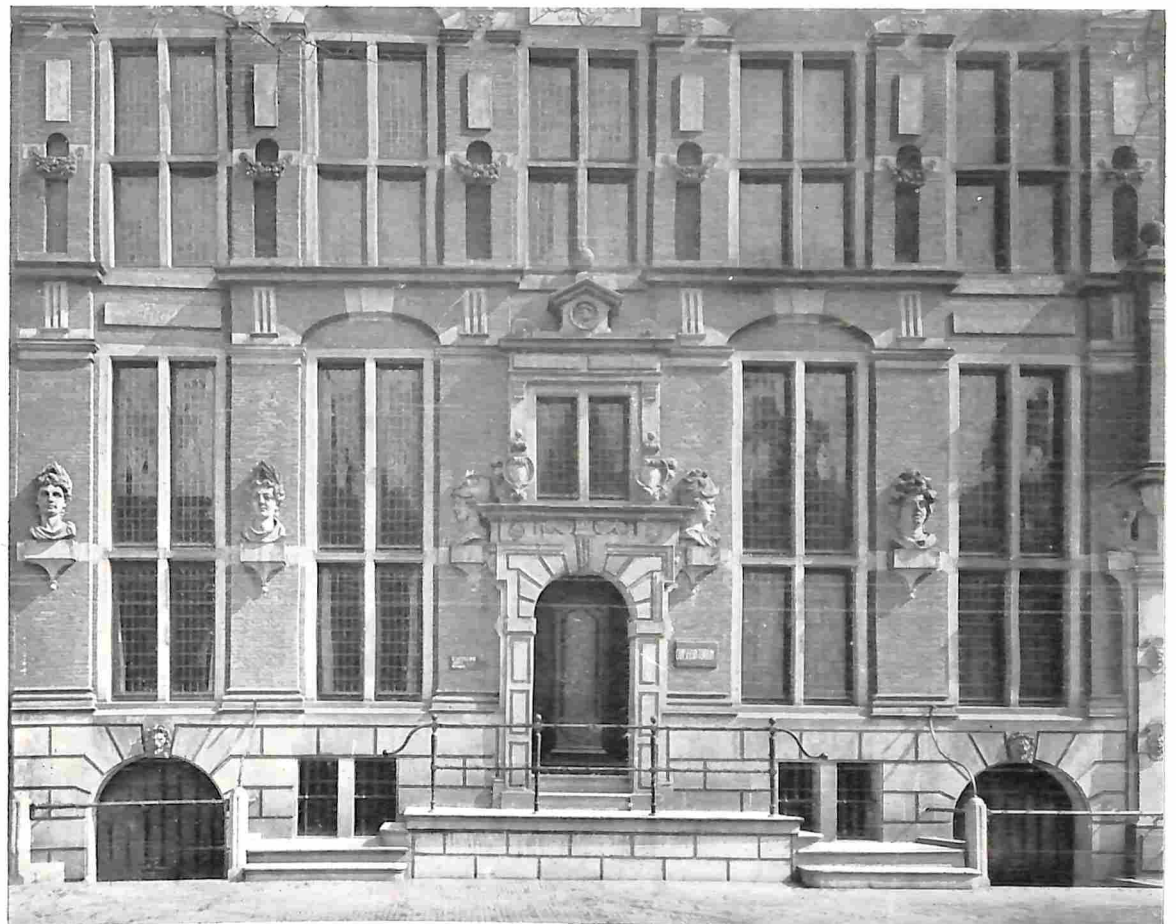

Foto C. Steenberg.

AMSTERDAMSCH E GRACHTPALEIZEN.

DETAIL VAN DEN VORGEVEL VAN HET HUIS MET DE HOOFDEN.

schouders, achter de lange, gele lans door zijn snavel gevormd, en zijn oogen, hard als edelgesteenten, keken den moordenaar aan zonder eenige uitdrukking hetzij van woede, of vrees, of haat. Ze waren zoo onveranderlijk als de diamanten die een afgodsbeeld tot oogen dienen. De Grijsze Gast sprong omhoog, ten einde een gunstige positie voor het gevecht in te nemen. Maar dezen keer sprong hij even te laat. De kop van den reiger stootte naar beneden, alsof hij een kikker wou oppikken. De slag raakte hem precies in de buiging van den vleugel, waardoor deze brak en hem het vliegen onmogelijk gemaakte werd. Met een gesis van woede schoot hij op zijn langpootige vijand neer, waarbij hij als razend met zijn geweldige grijpklauwen naar hem sloeg. Maar zijn slap hangende vleugel trok hem over stag, zoodat hij zijn doel heelemaal miste en voor de voeten van den reiger neerviel. Voor hij weer kon opstaan, stootte de wreker weer toe met al de kracht van zijn sterken nek en dezen keer miste de slag zijn doel niet. De Grijsze Gast viel als een blok neer, met den lansvormigen snavel dwars door zijn borst heen. Zijn ronde, gele oogen openden en sloten zich eenige malen en zijn bek klapperde als een paar castagnetten. Toen bleef hij onbeweigelijk liggen, terwijl de reiger in zijn volle lengte opgericht, staande op den rand van het ontwijde nest, telkens weer en met langzame woede het weerlooze hoopje grijsze veeren doorstak.

VI.

DE BERGBEKLIMMERS.

Bewegingloos stond de groote, bruine ram op de rotspunt, met zijn grijzen opgeheven snoet vooruitgestoken naar den zonsopgang, als wilde hij diens roze roode pracht, die gloeide over de ijstoppen van het gebergte, opsnuiven. De geweldige gegroefde spiralen van zijn horens lagen achteruit gebogen over zijn nek en schouders, en zijn heerschzuchtige, zwart-en-goudkleurige oogen leken half gesloten, terwijl hij onderzoekende blikken wierp over de rotspunten, ravijnen, valleien en meren, die verward maar stil onder hem uitgespreid lagen. De stilte om hem heen was volkomen, behalve dat soms het verwijderde rommelen van een waterval, die duizend voet lager met donderend geraas het licht tegemoet sprong, tot hem opsteeg, als een toevallige luchtstroom het geluid uit de diepte naar boven voerde. Nergens was een vijand te bespeuren, noch in de stille beschaduwde dalen, noch op de verlichte hellingen en bergwanden; maar de statige speurder bleef onbeweigelijk in dezelfde houding staan, alsof hij gehypnotiseerd was door de onmetelijke ruimte, die zich voor zijn oogen vertoonde. Ten slotte krijschte een wit-koppige arend, die laag boven hem vloog, hem kwaadaardig toe. Hij nam geen

nota van de bedreiging, maar de gillende, snerpemde kreet scheen hem uit zijn verdooving te wekken. Hij liet zijn kop zakken en keek neer op den kleinen vlakken rand onder zijn rotspunt, waar een tweede ram, kleiner en niet zoo mooi gehoord als hij, vergezeld van zes kleine ooiën met korte puntige hoorns op hun koppen, zich te goed deed aan het korte malsche gras, dat tusschen de rotsspleten groeide.

Ver omlaag in de schaduw van de rotspunt, waarop de ram stond, glinsterde een witte tent naast de vage slingerlijn van het stroompje, dat in grillige bochten door de vallei liep. Het was veel te ver weg, dan dat de ram zich daar bezorgd zou maken. Zelfs zijn geoeffende en verziende oogen konden nauwelijks onderscheiden, dat een man uit de tent was gestapt en nu onbeweigelijk aan den ingang stond. Zijn vertrouwen zou onmiddellijk in grenzelozen angst zijn verkeerd als hij geweten had, dat de man met een sterken veldkijker voor zijn oogen, hem nauwkeurig stond te bestudeeren en hem even duidelijk kon zien, alsof hij niet meer dan een groote honderd meter van hem af stond. Peter Allen was een goudzoeker. Aangegrepen door zwerflust, was hij dwars het land overgestoken van de dennenbosschen en de malsche weiden van New Brunswick naar de geweldige bergstreken van het Rotsgebte in Britsch Columbia. In New Brunswick was hij gids en jager geweest. Nu had hij het spoor van den eland, den beer en het rendier verlaten om te zoeken naar het zelden vindbare „spoor” van goud in het zand der bergstroomen of de bijna onzichtbare goudkorrels in het gesteente. Maar het oude instinct leefde nog in hem voort. Nog steeds werd hij aangetrokken door een nieuw en fraaie jachtprofee. Hij begeerde sterk dien prachtigen kop van den kalmen speurder op de rots; en daar hij gehoord had, dat de wilde ram van het Rotsgebte een wild is, dat slechts met de grootste inspanning kan worden be meesterd, hunkerde hij er naar, zijn oud jagerstal uit Oost-Amerika op dit nieuwe jachtgebied te beproeven en te trachten alleen en zonder hulp van anderen de buit te bemachtigen. Hij had twee Indianen bij zich als dragers, maar hij was vastbesloten, dat zij part noch deel zouden hebben aan deze jacht. Nadat hij door

zijn kijker zorgvuldig den loop der rotsen en ravijnen rondom de punt waarop de ram stond, had bestudeerd, ging hij de tent weer binnen om zijn geweer te halen. Hij stak wat koud vleesch en scheepsbeschuit in zijn zakken, zei tegen zijn Indianen, dat zij hem niet vóór den nacht terug behoeften te verwachten en volgde stroom-opwaarts, een klein riviertje, dat van den bergtop scheen neer te dalen.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

HUIS AAN HET SPAARNE TE HAARLEM,
AANGEKOCHT DOOR DE VEREENIGING
HENDRICK DE KEYSER.